herpy

GECKOR

Réunion Island day gecko

Phelsuma borbonica

Phelsuma borbonica är en medelstor, blågrön daggecko från Réunion i Indiska oceanen; en underart lever på Agaléga. Den är rödbrunt marmorerad på rygg och svans, trivs i fuktiga, soliga skogskanter och är hotad i naturen. Den behöver ett högt, varmt och väl planterat terrarium med UVB-ljus, och det finns bara lite kunskap om skötseln.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Phelsuma cepediana borbonica; Phelsuma agalegae*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**13-16 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, frukt, nektar och färdigfoder**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**1-4**
Inkubation	**60-90 dagar** vid 26-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Phelsuma borbonica är en medelstor daggecko där hanen blir 15-16 cm och honan sällan över 13 cm, båda mätta inklusive svans. Grundfärgen är blågrön till mörkgrön. Huvudet är gulaktigt och fint spräckligt med brunt, och på rygg och svans ligger bruna eller tegelröda fläckar som bildar ett nät av tvärband. De röda fläckarna på huvud och hals är mindre och tätare än de på ryggen. Undersidan är gulaktig med brun marmorering.

Färgen varierar från bestånd till bestånd. Vissa djur har en blå punkt på halsen, och de bestånd som lever nere vid kusten har ett brunt tecken på huvudet som inte ses hos djur från höglandet. Artens bestånd är genetiskt starkt åtskilda från varandra, och utbytet av djur mellan dem har historiskt varit lågt.

Man räknar med tre underarter: *P. b. borbonica* från den norra delen av Réunion, *P. b. mater* från den östra delen och *P. b. agalegae* från ögruppen Agaléga. Artnamnet syftar på Bourbon, som Réunion tidigare hette. Arten beskrevs 1966 av Robert Mertens som underart av *Phelsuma cepediana*. Tillsammans med *Phelsuma inexpectata* är den en av de enda ursprungliga reptilarterna som fortfarande lever på ön.

P. borbonica är nervös och flyr snabbt när den störs. Samtidigt är den mycket ljusälskande och ligger ofta och värmer sig i solen. Liksom andra daggeckor har den inga rörliga ögonlock. Arten är sällsynt i handeln.

Utbredning och livsmiljö

Phelsuma borbonica finns naturligt på Réunion i Indiska oceanen. Nominatformen *P. b. borbonica* lever i den norra och östra delen av ön, typiskt i höglandet ovanför Saint-Denis och Sainte-Rose, där typlokalen Le Brûlé ligger. *P. b. mater* finns längre mot sydost, bland annat i skogarna kring Basse Vallée. Ett litet bestånd är känt nere vid kusten vid Bois Blanc.

Underarten *P. b. agalegae* finns på Agaléga, en liten ögrupp norr om Mauritius, med typlokal på Agaléga. Från själva Mauritius är arten inte känd.

Kartan visar Réunion. Utbredningsområdet är mycket litet, och arten bedöms som hotad, bland annat eftersom livsmiljön har krympt och eftersom den införda *Phelsuma laticauda* nu lever nästan överallt på ön.

> **Naturlig utbredning:** Réunion och Mauritius.

LIVSMILJÖ

Phelsuma borbonica lever i ljus, fuktig skog och skogsbryn på vulkanön Réunion. Den finns i naturlig skog upp till betydande höjd, men också i förstörd skog och i trädgårdar där det växer fruktbärande träd, särskilt bananer. Djuren rör sig på stammar och blad, och det kustnära beståndet använder pandanus (*Pandanus*) som gömställe och födelseplats.

Klimatet är varmt och fuktigt. På dagen ligger temperaturen på 25-30 °C, och på natten sjunker den till omkring 20 °C. Luftfuktigheten växlar mellan 50 och 80 % under dygnet.

Arten äter små insekter, spindlar och andra små ryggradslösa djur. Den slickar dessutom nektar från blommor och saft och fruktkött från mogna frukter. På så sätt pollinerar den en rad av öns växter, bland andra den endemiska *Trochetia granulata*.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Phelsuma borbonica*. Vägledningen bygger på klimatet i livsmiljön och på de bättre kända daggeckorna, särskilt *Phelsuma laticauda*, som lever på samma ö. Den nära besläktade *Phelsuma cepediana* från Mauritius har liknande krav.

Ett enskilt djur behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Ett par behöver minst 60 × 45 × 90 cm, så att djuren kan gå var sin väg. Höjden betyder mer än bottenytan, eftersom arten lever på stammar och blad.

Inred med levande växter med breda blad, korkbark, bambu och grenar på flera höjder och i olika riktningar. Bottnen ska kunna hålla fukt och bära växterna, till exempel en blandning av jord och kokosfibrer. En bioaktiv uppsättning med hoppstjärtar och gråsuggor håller bottnen ren. Terrariet ska ha god ventilation, annars blir luften stillastående och mögel uppstår. Täta springor där ett litet djur kan fastna och håll terrariet mörkt på natten.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Phelsuma borbonica ska ha 25-28 °C i terrariet på dagen. Under en spotlampe ska det finnas en varm plats på 30-32 °C, så att djuret kan ligga och värma sig i solen. På natten ska temperaturen sjunka till 20-22 °C.

Se till att djuret kan dra sig undan värmen och ner i ett svalare område. Värmelampan får inte värma upp hela terrariet, och en termostat eller dimmer på lampan ger ett jämnt klimat. Mät med en digital termometer både vid värmeplatsen och längst ner i terrariet.

Ett djur som sitter nära värmekällan med öppen mun har det för varmt. Ett djur som sitter hopkrupet och passivt kan ha det för kallt.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten i terrariet för *Phelsuma borbonica* ska ligga på 60-80 %, med högsta värdet på natten och efter dimning och en något lägre nivå över dagen. Det motsvarar svängningen i naturen, där luftfuktigheten växlar mellan 50 och 80 % under dygnet. En digital hygrometer visar om nivån håller.

Dimma terrariet varje morgon, så att det bildas dagg på blad, rutor och inredning, eftersom geckon dricker dropparna. Upprepa gärna på kvällen. En dimmaskin eller ett regnsystem gör det lättare att hålla nivån. En låg vattenskål kan stå som extra erbjudande, men den ersätter inte dimningen.

Levande växter hjälper till att hålla luftfuktigheten stabil. Ständigt blöta förhållanden ger däremot mögel och hudproblem, så terrariet ska torka upp något mellan dimningarna.

LJUS OCH UVB

Phelsuma borbonica är dagaktiv och mycket ljusälskande och behöver kraftigt, naturligt ljus. Använd ett UVB-rör i styrkan 5,0, till exempel ett T5-rör, monterat över ena halvan av terrariet, så att djuret kan välja mellan ljus och skugga. Arten lever i öppna skogsbryn och solar sig, så den hör till Ferguson-zon 2.

Ett dagsljusrör i fullt spektrum och en liten halogenspot som värmeplats gör färgerna tydliga. Byt UVB-röret enligt tillverkarens anvisningar och placera lampan så att djuret inte kan sitta tätt intill den.

Ha ljuset tänt omkring 12-14 timmar på sommaren och 10-11 timmar på vintern, gärna styrt av en timer. Använd inte nattljus.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Phelsuma borbonica äter insekter, nektar och moget fruktkött. I fångenskap trivs den på en blandning av färdigfoder för daggeckor och levande foderinsekter. Färdigfodret rörs upp till en tjock gröt och serveras i en liten skål som monteras högt upp, eftersom djuret är trädlevande. Fruktpuré utan tillsatt socker kan blandas i.

Ge levande insekter flera gånger i veckan. Syrsor i en storlek som motsvarar avståndet mellan geckons ögon, bananflugor, små kackerlackor och larver av svart soldatfluga är bra som bas. Vaxmott-larver, smörmaskar och hornmaskar är godbitar som bara ska ges ibland. Foderdjuren ska själva ha fått bra foder innan de ges vidare.

Pudra insekterna med kalk. Ge också ett multivitamin och kalk med D3 en gång i veckan, även där det finns UVB. Ge inte mer än det som står på förpackningen, eftersom överdosering är ett problem hos små reptiler. Honor som lägger ägg ska ha rikligt med kalk, så att ungarna får tillräckligt med näring i ägget.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Phelsuma borbonica är nervös och benägen att fly. Djuret bör inte hanteras, utan betraktas. Flykt i panik kan få det att tappa svansen, och svansen växer inte ut igen i samma form. Ge nyinköpta djur tid att vänja sig och placera terrariet lugnt, bort från genomgång och höga ljud.

Liksom andra daggeckor är arten territoriell. Håll den ensam eller som par, aldrig två hanar ihop. Ett par ska ha ett rymligt, tätt planterat terrarium med många gömställen, så att honan kan komma undan hanen. Grupper avråds.

Sätt ett par ihop i ett rent terrarium som inget av djuren har bott i, så att det är neutralt område. Jakt, avvisning och angrepp är tecken på aggression, och då ska djuren skiljas åt direkt. Inte alla par kan hållas ihop.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hos *Phelsuma borbonica* är hanen tydligt störst: han blir 15-16 cm, medan honan sällan når över 13 cm.

Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad för arten. Hos *Phelsuma laticauda* kan djuren föröka sig efter omkring 9 månader, men de bör först sättas i avel när de är 12-14 månader gamla, och det gäller också för *P. borbonica*.

PARNING

Avel av *Phelsuma borbonica* i fångenskap är inte beskriven i detalj, så råden följer de övriga daggeckorna. I naturen börjar häckningssäsongen på våren och fortsätter över sommaren.

Sätt hanen och honan ihop i ett rent, neutralt terrarium och håll noga uppsikt över dem. Nickande och huvudvickningar är ett gott tecken, medan jakt och angrepp betyder att de ska skiljas åt. En svalare och kortare viloperiod på vintern, med några få grader lägre temperatur och 10-11 timmars ljus, kan hjälpa honan att samla krafter. När dagarna blir längre och varmare igen börjar djuren föröka sig. Är honan underviktig eller sjuk ska parningen skjutas upp.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

En hona av *Phelsuma borbonica* lägger ägg parvis, två åt gången, och kan lägga upp till fyra par ägg under en säsong. I naturen sitter äggen fastklistrade vid underlaget eller ligger gömda under bark och stenar. Flera honor kan dela äggläggningsplats.

Ge honan ett äggläggningsrör av bambu eller täta växter med stora blad som hon kan klistra äggen mot. Hon ska ha rikligt med kalk och foder medan hon lägger och ro att lägga. Äggen kan flyttas till en kläckmaskin, men de ska behålla sin ursprungliga riktning. Vuxna djur kan äta nykläckta ungar, så äggen bör flyttas.

INKUBATION

Äggen av *Phelsuma borbonica* läggs i en liten behållare med lufthål och ett fuktigt, men inte vått, underlag av vermikulit, perlit eller sphagnum. Äggen får inte rulla, och behållaren sätts i en kläckmaskin med stabil temperatur.

Vid omkring 26 °C kläcks äggen efter två till tre månader (60-90 dagar), och högre temperatur ger snabbare utveckling. Hos daggeckor påverkar ruvningstemperaturen könet, så en stabil kläckmaskin är viktig; gränserna för *P. borbonica* är inte kända.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarnas storlek vid kläckningen är inte dokumenterad. De ska in i ett litet terrarium med växter, grenar och hög luftfuktighet. Två ungar kan gå ihop den första tiden, men de ska skiljas åt inom den första månaden, innan de börjar slåss.

Ungarna lever av nykläckta syrsor, bananflugor och fruktpuré. Näringen är avgörande, så foderinsekterna ska själva vara väl matade, och allt foder pudras med kalk och vitaminer. Ge mat varje dag de första tre månaderna. Många ungar dör de första dagarna om modern inte har fått tillräckligt med näring till ägget.

Hälsa och vanliga misstag

Phelsuma borbonica har samma svaga punkter som andra daggeckor:

- Aggression mellan djur. Honor och hanar kan bita varandra allvarligt. Skilj djuren åt så snart det blir oro.
- Brist på kalk och D3-vitamin, som ger mjuka ben och darrningar. Pudra insekterna och ge UVB.
- För låg luftfuktighet, som ger uttorkning och hudproblem, eller för blöta förhållanden utan ventilation, som ger mögel.
- Stress och förlust av svans hos nervösa djur som skräms av rörelse nära terrariet.
- Ögonskador om UVB-lampan sitter för nära djuret.
- Fastklämning i springor i bakgrund och inredning. Täta små hål.

Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar vikt, slutar äta eller sitter matt och slapp.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.